

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 802/2017
13.12.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и Лидије Ђукић, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Никола Томашевић, адвокат из ..., против тужене “ББ” ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8064/16 од 07.12.2016. године, у седници већа одржаној дана 13.12.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8064/16 од 07.12.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 991/14 од 24.03.2016. године, исправљеном решењем истог суда П 941/14 од 30.05.2016. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор литиспенденције, а ставом другим изреке је одбијен предлог тужене за прекид поступка. Ставом трећим изреке одбијен је главни тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је ништав уговор о кредиту бр. ..., закључен 09.09.2008. године између тужиле и правног претходника тужене банке. Ставом четвртим изреке делимично је усвојен евентуални тужбени захтев па је утврђено да су ништаве одредбе уговора о кредиту бр. ..., закљученог 09.09.2008. године између тужиле и правног претходника тужене банке и то одредба члана 2. став 2. (камата) тачка 3. која гласи: „Банка задржава право промене каматне стопе тј. банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита по овом уговору, без закључења посебног анекса, мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике банке, који регулишу висину и начин обрачуна камата”, као и одредбе члана 2. став 2. тачка 7. у делу који гласи “У случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе о року њихове доспелости, на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике”. Ставом петим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев у делу којим је тужилца тражила да се утврди ништавост одредбе члана 2. став 2. тачка 7. уговора о кредиту

бр. ..., закљученог 09.09.2008. године између тужиље и правног претходника тужене банке, у делу који гласи “У случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе о року њихове доспелости, на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са законским одредбама”. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 264.600,00 динара са законском каматом од пресуђења до исплате, а ставом седмим изреке одбијен је захтев тужиље за плаћање судских такси у 12 једнаких рата.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8064/16 од 07.12.2016. године, одбијене су, као неосноване, жалбе парничних странака и првостепена пресуда потврђена у ставу трећем и шестом изреке.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужиља је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, тужиља је 09.09.2008. године, са правним претходником тужене, закључила уговор о стамбеном кредиту, којим је тужиљи одобрен кредит у висини од 127.602,31 CHF у динарској противвредности. Овим уговором се тужиља, као корисник кредита, обавезала да одобрени кредит врати у року од 348 месеци, а да први ануитет доспева првог дана у месецу који следи месецу пуштања кредита у течај. Обрачун и плаћање ануитета одређен је у CHF (валутна клаузула), а врши се према плану који је тужиљи достављен уз уговор и то у динарској противвредности по продајном курсу банке на дан уплате, с тим што се висина рате усклађује по стопи на нивоу тромесечног CHF либора и то сваког 01.01., 01.04., 01.07. и 01.10. текуће године. Уговором је одређено да ће се каматна стопа обрачунавати по променљивој каматној стопи, која у моменту закључења уговора износи тромесечни CHF либор увећан за 3,70% на годишњем нивоу (члан 2. став 2. тачка 1. уговора), а да је ефективна каматна стопа на дан пуштања кредита у течај изражена у плану отплате, приложеном уз уговор (тачка 2. овог става). Одредбом члана 2. став 2. тачка 3 уговора предвиђено је да банка задржава право промене каматне стопе, односно да до коначног измирења свих обавеза корисника кредита по овом уговору, може без закључења посебног анекса, мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике банке, који регулишу висину и начин

обрачуна камата, док је тачком 7. истог става уговорено да у случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе о року њихове доспелости, на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике и законским одредбама. Анексом број 1. и 2., од 28.08.2012. и 09.09.2013. године, тужиљи је одобрен грејс период од 12 месеци, током кога ће она банци плаћати месечно по 5% од износа ануитета, а смањена је и каматна стопа и одређена као фиксна и то по Анексу бр.1. номинална стопа одређена је у висини од 3,70% а ефективна у висини од 3,72%, а Анексом бр.2. номинална каматна стопа одређена је у висини од 3,72% а ефективна у висини од 3,66%, све на годишњем нивоу. Утврђено је и да је тужиља кредит подигла ради куповине куће у ..., да је имала намеру да кредит узме у еврима, али је предметни уговор закључила јер јој је референт банке предочио повољност узимања кредита у швајцарским францима због ниже каматне стопе. Међутим, утврђено је и да је у моменту закључења уговора њена рата износила 40.000,00 динара, а да иста сада износи 100.000,00 динара, да због губитка посла и промењених породичних прилика кредит више не отплаћује, а висина кредита са каматом јој је сада као на почетку отплате.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови побијаном одлуком, правилном применом материјалног права, закључују да је ништава одредба члана 2. став 2. тачка 2. и део тачке 7. истог става закљученог уговора о кредиту, којима је одређено да банка задржава право промене каматне стопе односно да до коначног измирења свих обавеза може корисника кредита, без закључења посебног анекса, мењати висину каматне стопе у складу са актима своје пословне политике, а да у случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе о року, на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике. Правилно је одбијен тужбени захтев у делу којим је тужиља тражила да се утврди да је ништава одредба члана 2. став 2. тачка 7. уговора и у преосталом делу којим је одређено да ће банка, у случају неизмирења доспелих обавеза о року, на све доспеле а неизмирене износе обрачунавати затезну камату у складу са законским одредбама, као и захтев којим је тражила да се утврди да је наведени уговор ништав у целости.

Наиме, одредбом члана 105. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен. Применом сатава 2. истог члана, уговор ће остати на снази чак и ако је ништава одредба била услов или одлучујућа побуда уговора, у случају кад је ништавост установљена управо да би уговор био ослобођен те одредбе и важио без ње.

Тачно је да је, применом члана 1065. ЗОО, камата битан елеменат уговора о кредиту. У конкретном случају, предметни уговор, у члану 2 став 2, садржи одредбу о камати, у смислу наведене законске одредбе, којом је, корисник кредита преузео обавезу да почев од дана пуштања кредита у течај, на дуговану главницу кредита, банци плати и камату по ефективној каматној стопи, која на дан закључења уговора износи тромесечни CHF либор увећан за 3,70% на годишњем нивоу. Та одредба

уговора није ништава, јер је висина каматне стопе номинално одређена, а њена промена везана за промену ефективне каматне стопе, односно података који се јавно објављују, тако да су познати обема уговорним странама. Управо ова висина камате била је одлучујућа побуда за закључење оспореног уговора зато што је очигледно била повољнија од камате која је за ту врсту уговора о кредиту износила на валуту евро.

Међутим, одредба члана 2. став 2. уговора о кредиту, у тачки 3. и делу тачке 7, а којима је предвиђено право тужене банке да мења висину уговорне камате у складу са актима своје пословне политике, по оцени Врховног касационог суда није била ни услов нити одлучујућа побуда за тужиљу да са туженом банком закључи уговор о кредиту у швајцарским францима, па имајући у виду да је наведена одредба у овом поступку утврђена ништавом, а предметни уговор може опстати и без те уговорне одредбе, то се не може говорити и о ништавости закљученог уговора у целости.

У конкретном случају, према утврђеном чињеничном стању, није дошло до повреде начела савесности и поштења и поступања у складу са добрим пословним обичајима, из члана 12. и члана 21. став 1. ЗОО, на шта се ревизијом указује, с обзиром да у моменту закључења спорног уговора о кредиту, каматна стопа на кредите у швајцарским францима јесте била нижа у односу на кредите у евро валути, што је службеник банке предочио тужиљи и због чега је она закључила овакав уговор. Промена каматне стопе на кредите у швајцарским францима и промена курса ове валуте у односу на динар и евро, због које је дошло и до неједнаке вредности узајамних давања (члан 15 став 1. ЗОО), представља промену околности у току трајања овог уговора, што не представља разлог апсолутне ништавости овако закљученог правног посла.

Одредбом члана 277. став 1. ЗОО, јесте прописано да дужник који задолжни са испуњењем новчане обавезе дугује, поред главнице и затезну камату по стопи утврђеној савезним законом, Међутим имајући у виду да је ставом 2. истог члана, одређено да ако је стопа уговорене камате виша од стопе затезне камате, она тече и после дужникове доцње, то су неосновани и наводи ревизије којима се указује да је ништава и одредба уговора којом је предвиђено да ће у случају доцње банка наплаћивати затезну камату у складу са законским одредбама.

На основу изнетог, Врховни касациони суд налази да је побијаном одлуком, о основаности тужбеног захтева одлучено уз правилну примену материјалног права, па је, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице

Марина Антонић